

СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У Наказі Міністерства освіти і науки України “Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах” зазначається, що фізичне виховання та масовий спорт у сфері вищої освіти мають на меті забезпечити виховання в осіб, що навчаються (далі – студенти) у вищих навчальних закладах, потреби самостійно оволодівати знаннями, уміннями й навичками управління фізичним розвитком людини, засобами фізичного виховання та навчання застосовувати набуті цінності в життєдіяльності майбутніх фахівців [9, с. 16-17]. Завданнями фізичного виховання та масового спорту у вищих навчальних закладах є: формування в студентської молоді основ теоретичних знань, практичних і методичних здібностей (умінь і навичок) з фізичного і спортивного виховання, фізичної реабілітації, масового спорту як компонентів їх повноцінної, гармонійної та безпечної життєдіяльності; набрання студентською молоддю досвіду в застосуванні здобутих цінностей впродовж життя в особистій, навчальній, професійній діяльності в побуті та в сім’ї; забезпечення в студентської молоді належного рівня розвитку показників їх функціональних та морфологічних можливостей організму, фізичних якостей, рухових здібностей, працездатності; сприяння розвитку професійних, світоглядних та громадянських якостей студентів; підготовка та участь студентів у різноманітних спортивних заходах [9, с. 16-17].

Незважаючи на наявність значної кількості психолого-педагогічних досліджень, проблема підготовки майбутніх вчителів початкової школи до організації спортивно-масової роботи залишається актуальною.

Мета статті: з’ясувати сутність професійної підготовки майбутніх учителів до організації спортивно-масової роботи з учнями початкової школи.

Останнім часом з’явилося багато досліджень, у яких безпосередньо чи у зв’язку із вивченням інших проблем досліджуються питання готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Різні аспекти вдосконалення

навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах розглядали такі вчені, як Н.Н.Андріанова, Н.М.Зверєва, Г.Ю.Капустіна, Н.Б.Крашенінікова, Г.Монастирна. Аспекти впровадження педагогічних технологій, пошуку шляхів підвищення ефективності навчальної та наукової діяльності майбутніх фахівців розглянуті у працях Ж.В.Арушаняна, І.М.Воровки, Н.В.Зеленко, А.Кочетової, Н.А.Ложнікової, Н.Л.Морозової, Л.Ф.Спіріна, Л.Ю.Султанової.

Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх фахівців початкової школи висвітлено в працях С.Бадюл, О.А.Остряньської. Особливості організації фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи у закладах освіти розглянуто в працях вітчизняних (В.Черняков, Б.М.Шиян) та російських (Е.В.Крякіна, Л.В.Михайлова, Н.В.Мухаметзянова) дослідників.

У Законі “Про фізичну культуру і спорт” зазначається, що держава забезпечує підготовку та перепідготовку кадрів у сфері фізичної культури і спорту, особливу увагу приділяє їх підготовці для роботи в сільській місцевості [11, с. 54]. Право вести педагогічну, навчально-тренувальну та оздоровчу роботу у сфері фізичної культури і спорту мають громадяни виключно із спеціальною освітою або підготовкою та за наявності диплому, посвідчення (сертифіката), виданих акредитованими навчальними закладами [11, с. 54].

Г.Ю.Капустіна, Н.Н.Андріанова вважають, що підготовка студентів до роботи за фахом включає не тільки традиційний комплекс загальної дидактики, орієнтований на досягнення певного рівня професійної готовності до викладацької і виховної роботи, але і програму особового і професійного самовизначення, що спирається на технології становлення педагогічної самосвідомості, самооцінки і рефлексії; практичні заняття (тренінги) по освоєнню комунікативних навиків і навиків управління творчими процесами; програму підготовки до здійснення педагогічної підтримки і виховання [10, с. 8-9]. Метою підготовки майбутнього фахівця полягає у формуванні необхідних професійних і особистих якостей шляхом створення умов, сприяючих засвоєнню елементів культури, відповідних професійній діяльності і що відповідають індивідуальним особливостям. Інтеграція соціально-психологічних якостей особи приводить до утворення ключових основ підготовки фахівців. Це забезпечує конкурентоспроможність, професійну мобільність, продуктивність професійної діяльності випускників, сприяє професійному зростанню, підвищенню кваліфікації і розвитку кар’єри майбутнього фахівця [10, с. 8-9].

Г.Монастирна вважає, що важливу роль у процесі підготовки вчителя відіграє розв'язання педагогічних задач, які полягають у відтворенні й імітації процесів вироблення й прийняття рішень, що здійснює вчитель-практик: відтворення процесів аналізу педагогічних ситуацій; відтворення процесів проектування змісту й форм діяльності учнів; відтворення процесів реальної взаємодії вчителя й учнів [17, с. 55-56]. Г.Монастирна звертає увагу на класифікацію педагогічних задач Л.Ф.Спірна, який пропонує класифікувати педагогічні задачі залежно від тих завдань, які вирішує вчитель у практичній діяльності: стратегічні (мета – досягнення деякого педагогічного ідеалу; для цього потрібен тривалий час); тактичні (мета – формування певних якостей і станів учнів); оперативні (елементи розв'язання тактичних завдань) [17, с. 55-56].

На думку Л.Ю.Султанової успіх діяльності вчителя залежить від задоволення, яке він відчуває, виконуючи свої професійні обов'язки, інтересу до професії, від організації та управління її об'єктивними та суб'єктивними елементами. Світоглядна позиція вчителя, відображаючи систему стосунків з людьми під час виконання професійних обов'язків та визнаючи, за основну цінність – дитину, визначає його професійну спрямованість. Вона формується за допомогою комплексу педагогічних дисциплін, що є основою в системі підготовки студента. Підвищення якості професійної підготовки досягається за рахунок: оновлення змісту навчального процесу; підвищення науково-педагогічної кваліфікації вчителів, їх активного залучення до участі в творчій діяльності; оновлення навчальної та науково-експериментальної бази для удосконалення практичних навичок [21, с. 143].

Ж.В.Арушанян зазначає, що позитивна мотивація студентів до вивчення конкретних дисциплін і організацію їх самостійної пізнавальної діяльності є однією з умов успішного формування навчальних умінь [1, с. 15]. Для реалізації мотиваційного забезпечення учбового процесу необхідно визначити: рівень і характер мотивації студентів; прийоми спонуки мотивації; дії педагога, відповідні структурі діяльності студентів. В процесі навчання слід забезпечувати тісну і адекватну взаємодію викладача і студентів, щоб всі дії педагога відповідали структурі діяльності студентів (її мотиваційній основі): зосередження інформації на учбовій ситуації; отримання інформації про предмет; усвідомлення потреби у вивченні предмету (вибір мотиву); вибір рішення (постановка студентами мети); здійснення учбових дій; отримання оперативної інформації, що коректує дії; самооцінка результатів діяльності. Наступна важлива умова – організація самостійної пізнавальної роботи

студентів з виявленням в ній єдності відтворюючих і творчих процесів. Так, при точному відтворенні учбових дій (робота за зразком) самостійна діяльність носить репродуктивний характер [1, с. 15].

С.Баюл вважає, що професійно-педагогічне становлення майбутнього фахівця передбачає вирішення двох головних завдань, а саме психологічного та педагогічного. За допомогою першого здійснюється формування таких цінностей, які визначають позитивне ставлення до професійної і діяльності і, виконуючи функцію мотивів, виступають як інтелектуальні, емоційні та ін. До них відносяться гуманізм, комунікабельність, емоційність, професіоналізм, людяність тощо. Найважливішими професійно педагогічними цінностями є ті, що пов'язані з усвідомленням об'єктивної потреби та значущості для суспільства професії вчителя початкових класів [3, с. 15].

Л.К.Гейхман акцентує увагу на комунікативній компетентності професіонала, яка є не набором комунікативних умінь і навиків, а інтегральною характеристикою людини і зазначає, що в ході багаторічного відробітку моделі інтерактивного навчання в різних навчальних групах при спрямованості, дозволяє розробляти і використовувати нові технології навчання, орієнтовані на розвиток як інтелектуальних, так і комунікативних здібностей і що є необхідними умовами їх особистого і професійного розвитку [5, с. 28-29].

А.Кочетова зазначає, що сьогодні абсолютно недостатньо уваги приділяється підготовці майбутніх педагогів до колективної діяльності, яка включає не тільки комунікабельність як професійні уміння спілкування, але і здібність до творчої взаємодії, конструктивної співпраці з іншими суб'єктами педагогічного процесу (колегами, адміністрацією, батьками, що вчать), мається на увазі не просто встановлення взаєморозуміння, узгодження педагогічних позицій, але і уміння працювати в групі, в творчому педагогічному колективі [12, с. 151-153]. Позитивні зміни спостерігаються в індивідуальній творчій підготовці студентів, сумісні і особливо колективні, форми організації навчальної і позанавчальної діяльності використовуються надзвичайно рідко. А це абсолютно не відповідає особливостям педагогічної праці, яка в суті своєю є працею колективною. У даний час виникла насущна необхідність створення цілісної концепції педагогічного колективу як суб'єкта творчої діяльності. При цьому колективна творча педагогічна діяльність служить головним механізмом розвитку колективу педагогів, а колектив творчо мислячих педагогів-одномумців виступає найважливішою умовою до основною організаційною формою рішення освітніх і виховних задач сучасного, інноваційного рівня складності [12, с. 151-153].

Н.М.Зверєва, Н.Б.Крашенинікова вважають, що успіх педагогічної діяльності багато в чому залежить від уміння вчителя аналізувати свої дії, розкривати причини невдач, продумувати план своєї професійної роботи [7, с. 48]. Формуванню цих умінь багато в чому сприяє розвиток у майбутнього вчителя рефлексії – особливого виду внутрішньої діяльності людини. Процес розвитку рефлексії повинен продовжуватися впродовж всіх років навчання студентів в коледжі і пронизувати весь цикл педагогічних дисциплін. Наступна важлива ідея полягає в тому, що процес розвитку рефлексії у студентів коледжу починається з простих якостей рефлексій (первинного самостереження і самоаналізу) [7, с. 48].

С.Дубяга акцентує увагу на групах вмінь, оволодівши якими педагог зможе імпровізувати в різних педагогічних ситуаціях: операційні (вміння швидко аналізувати педагогічну ситуацію; оперативно приймати рішення; миттєво реалізувати прийняте рішення; об'єктивно оцінити хід імпровізації; швидко перевтілюватися); організаційні (вміння управляти своїми емоціями та почуттями; оперативно мобілізувати свої зусилля у важкій ситуації; швидко організувати діяльність учнів); оціночні (вміння оперативно аналізувати й адекватно оцінювати діяльність та емоційний стан учнів під час розв'язання ситуації; адекватно оцінити свою готовність до педагогічної імпровізації; об'єктивно оцінити здійснену імпровізацію з точки зору її доцільності, педагогічної значущості, майстерності втілення, плавності переходу до запланованої діяльності) [6, с. 29]. До особистісних характеристик (здібностей і якостей особистості), притаманних педагогу, що використовує імпровізацію, належать: здатність до педагогічної діяльності; гнучкість та оригінальність мислення; винахідливість у нестандартних, нестереотипних педагогічних ситуаціях; розподілену і водночас сконцентровану увагу; педагогічну уяву; педагогічну інтуїцію; широкий кругозір [6, с. 29].

Н.А.Ложнікова зазначає, що зі всього різноманіття проблем навчання і виховання майбутніх вчителів виділяється проблема тіснішого взаємозв'язку педагогічної теорії і педагогічної практики [14, с. 13-14]. Особливо актуальне рішення цієї задачі в умовах сучасного виховно-освітнього процесу і школи, і професійних учбових закладів. Одним із засобів здійснення такого зв'язку в процесі навчання студентів, на думку Н.А.Ложнікової, є їх участь в педагогічних імітаційних іграх. Кожна імітаційна гра багатофункціональна і як спосіб і форма навчання і виховання дозволяє одночасно вирішувати комплекс завдань: перетворення і синтез знань, отриманих при вивченні окремих теоретичних дисциплін, застосування їх для вирішення практичних завдань;

концентрація уваги на конкретних педагогічних проблемах і завданнях, умовно виділених зі всього різноманіття проблем реального шкільного життя; аналіз, оцінка і коректування ухвалюваних рішень; зняття суб'єктивної тривожності студентів за можливі помилки; формування якостей, необхідних кожному педагогові, – емпатії, рефлексії, перцепції та ін. [14, с. 13-14].

М.І.Воровка акцентує увагу на системі підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності засобами ділових ігор складовими якої є потреби суспільства, мета, завдання, принципи, зміст, види, форми, методи, критерії та показники оцінювання ефективності результатів діяльності, організаційно-педагогічні умови, суб'єкти гри та її результат [4, с. 15]. Принципами, які забезпечують підготовку майбутніх учителів до професійної діяльності є: імітаційне моделювання її змісту; відтворення проблемних ситуацій, типових для даної професійної діяльності через систему ігрових завдань, що містять деякі суперечності й зумовлюють труднощі; діалогове спілкування взаємодії партнерів гри; двоплановість навчальної діяльності та активності. Розроблений зміст містить взаємопов'язані модулі (мотиваційно-діагностичний, навчально-професійний, рефлексивно-оцінний) і реалізується у різних формах (індивідуальна, парна, групова, міжгрупова), різними методами (інструктаж, заохочення зовнішньої та внутрішньої взаємодії учасників ігрових груп, метод “позик”, метод премій і штрафів) [4, с. 15].

Н.Л.Морозова вважає, що одним із способів вирішення проблеми формування практичних навиків фахівців може стати посилення професійної орієнтації навчальних дисциплін [18, с. 7-9]. Проектування, що включає чотири етапи зводиться до цілеспрямованої орієнтації всіх дисциплін на цілісне вивчення явищ і процесів, що формують особові і професійні якості фахівця: 1) встановлення цілей освоєння дисципліни і визначення на їх основі змісту учбової дисципліни; 2) відбір і структуризація інформації, що підлягає засвоєнню в процесі навчання; 3) розробка системи завдань; 4) вибір форм і методів навчання. Професійна орієнтація дисципліни можлива лише при використанні активних форм організації навчання. Вони свідомо формують професійні якості фахівців, є своєрідним полігоном, на якому студенти можуть відпрацьовувати професійні уміння в умовах, наближених до реальних. Даний підхід до навчання дозволяє формувати особу фахівця засобами навчальної дисципліни. Використання в навчальному процесі активних практикоорієнтованих форм навчання, направлених на розвиток інтелектуальних і творчих умінь, розумових і комунікативних навиків, забезпечує ефективнішу підготовку майбутніх фахівців [18, с. 7-9].

Н.В.Зеленко зазначає, що аналіз підготовки вчителів показує недостатній рівень володіння ними методичними знаннями і уміннями і їх невідповідність вимогам сучасної школи [8, с. 33]. Однією з провідних суперечностей є розрив між потребою школи у вчителів, готових до творчої діяльності, і їх підготовкою в педагогічному вузі. Цілісна інтеграційна система підготовки вчителів повинна здійснюватися на основі фундаментальних методологічних знань, що дозволяють не тільки використовувати типові методики або технології, але і самим проектувати освітній процес. Структура методичної підготовки вчителів представлена наступними етапами: концептуальним (уміння розробляти і реалізовувати концепцію і програму діяльності для вирішення певного виду педагогічних завдань); світоглядним (наявність думок, що виражають особове відношення до сторін майбутньої діяльності, що вивчаються, і їх здійснення на практиці); діяльнісним (операція отриманими знаннями при рішенні практичних задач); понятійним (наявність початкових уявлень про об'єкт дослідження, уміння розкрити сутнісні сторони об'єкту і способи дії) [8, с. 33].

О.А.Острянська вважає, що класифікація комплексних педагогічних умінь учителя початкових класів на основі єдності внутрішньої (психологічної) і зовнішньої (педагогічної) сторін діяльності включає: 1) підготовчо-гностичні; 2) цільово-прогностичні; 3) змістово-конструктивні; 4) організаторсько-комунікативні; 5) оцінно-рефлексивні [20, с. 15]. Також процес формування комплексних педагогічних умінь полягає у єдності виявлених послідовних, взаємозумовлених етапів: мотиваційно-пізнавального (I-II курси, пропедевтичний), тренувально-виконавчого (III-IV курси, бакалаврська підготовка) і рефлексивно-творчого (V курс, підготовка спеціалістів) [20, с. 15].

Л.І.Лубишева, В.А.Магін вважають, що фахівець з фізичної культури і спорту нової формації повинен знати: зміст інноваційних технологій в області фізичної культури і спорту; форми, методи і принципи організації інноваційного навчання; медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціокультурні основи інноваційних технологій в області фізичної культури і спорту. Фахівець з фізичної культури і спорту нової формації повинен уміти: планувати, організовувати і проводити заняття з використанням інноваційних технологій; застосовувати на заняттях сучасні засоби і методи фізичного виховання, адекватні змісту інноваційних технологій; оцінювати ефективність використовуваних технологій і контролювати якість навчально-виховного процесу; аналізувати і коректувати свою професійну діяльність; організовувати і проводити наукові дослідження у сфері професійної діяльності [15, с. 16].

Е.В.Крякіна зазначає, що педагогічна практика на факультеті фізичної культури найважливіша сполучна ланка між навчанням майбутніх педагогів і їх самостійною професійною діяльністю в освітніх установах [13, с. 20]. При підготовці студентів до педагогічної практики особлива увага приділяється наступним сторонам навчально-виховного процесу: формуванню умінь планувати свою діяльність на рік, чверть, серію уроків, що відводяться на вивчення конкретних тем, окремих уроків; формуванню умінь проводити заняття по різних розділах шкільної програми по фізичній культурі; оволодінню навиками організації окремих форм позакласних занять; формуванню умінь аналізувати, оцінювати свою діяльність і діяльність колег [13, с. 20]. В ході даного виду педагогічної практики студенти опановують організаторськими, гностичними, проектувальними, діагностичними, комунікативними і рефлексіями педагогічними вміннями [13, с. 21]. Відповідно до програми практики студенти виконують види робіт по наступних розділах: організаційному, навчально-методичному, спортивно-масовому і фізкультурно-оздоровчому, учбовий-дослідницькому виховному [13, с. 21].

В.А.Багіна вважає, що в професійній готовності студентів до педагогічної практики важливо формувати спеціальні здібності, які включають чотири групи: конструктивні (здатність будувати навчально-виховний процес і проектувати розвиток індивідуальності дитини); організаторські (здатність організовувати свою педагогічну діяльність і діяльність вихованця); комунікативні (здатність встановлювати правильні взаємини з учнями); рефлексії (уміння аналізувати свою діяльність, оцінювати себе, свої вчинки і дії) [2, с. 49]. Не менш важливим показником готовності фахівця до професійної діяльності є його уміння аналізувати свою педагогічну діяльність, оцінювати себе, свої вчинки і дії [2, с. 50].

Л.В.Михайлова акцентує увагу на технології професійної підготовки педагога з фізичної культури і спорту, яка включає такі основні етапи: модель видів діяльності педагога з фізичної культури і спорту – спрямована на отримання студентами повного уявлення про майбутню професійну діяльність і усвідомлення її значущості; модель змісту загально-професійних і спеціальних дисциплін, заснованих на моделі видів діяльності педагога з фізичної культури і спорту – спрямована на отримання студентами уявлення про застосування знань по даній дисципліні в майбутній професійній діяльності; модель міжнаочних зв'язків – спрямована на усвідомлення студентам взаємозв'язку між предметами і безумовної необхідності прояву даних взаємозв'язків в майбутній професійній діяльності [16, с. 17].

Б.М.Шиян зазначає, що педагогічна діяльність учителя, як відомо, реалізується сукупністю різноманітних дій в певних педагогічних ситуаціях, які підпорядковані навчально-виховним цілям і спрямовані на вирішення конкретних педагогічних завдань [23, с. 210]. На нашу думку цікавим є автора погляд щодо організаторської функції, яка реалізується через: забезпечення різноманітних видів навчальної діяльності учнів; організацію учнівського колективу, його згуртування і націлення на вирішення навчальних завдань; організацію позакласної і позашкільної роботи з фізичного виховання учнів; матеріально-технічне забезпечення педагогічного процесу; організацію власної діяльності і поведінки під час безпосередньої взаємодії з учнями на уроках і позаурочних заняттях (розподіл робочого часу, інструктування, контроль, дозування навантаження тощо) [23, с. 210-211].

Н.В.Мухаметзянова вважає, що важливий момент реалізації педагогічної діяльності – інтеграція комунікативних і організаційних здібностей особи, необхідних для управління педагогічним процесом [19, с. 31]. Виходячи з цього можна припустити системний характер властивостей особи, що визначають розвиток професійно важливих якостей майбутнього вчителя фізичної культури. Всі дисципліни, що викладаються у вузі, можуть прямо або побічно впливати на професійний розвиток студентів. Але процес навчання як послідовність придбання знань не завжди враховує початкові якості і властивості особи, а також умови майбутньої професійної діяльності. До тих, що мимовільно розвиваються в процесі професійної підготовки професійно важливих якостей вчителів фізичної культури можна віднести комунікативні і організаційні схильності, оскільки їх реалізація може бути опосередкована учбовим процесом і умовами майбутньої професійної діяльності. До комплексу професійно важливих якостей, що формуються і розвиваються в зазначеному напрямі, слід віднести навички спортивної діяльності і пов'язані з ними здібності до самоврядування [19, с. 31].

В.Черняков зазначає, що готовність учителя фізичної культури діяти відповідно до сучасних освітніх вимог із дотриманням норм і правил і соціально-педагогічної етики свідчить про рівень сформованості в нього професійно-педагогічних здібностей, соціальної позиції, про його готовність до суспільної взаємодії та, безумовно, детермінує його готовність та здатність розв'язувати професійні ситуації соціального характеру, виявляючи високий рівень соціально-педагогічної активності [21, с. 49]. Для ефективного використання методу конкретних професійних ситуацій при формуванні соціально-педагогічної активності майбутнього вчителя фізичної культури в

умовах вищого навчального закладу необхідно враховувати слідує: уміння аналізувати соціально-педагогічний процес у майбутніх учителів фізичної культури має відповідати потребам сучасної школи та вимогам постійно мінливого суспільства; необхідність формування соціально-педагогічної активності визначається зростаючими вимогами до рівня професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання; одним з ефективних шляхів формування соціально-педагогічної активності вчителів фізичного виховання є використання методу конкретних соціально-педагогічних ситуацій; застосування в навчально-виховному процесі методу соціально-педагогічних ситуацій не тільки формує в студентів відповідні знання, а й активізує соціальну позицію майбутніх фахівців з фізичного виховання [21, с. 50].

Узагальнюючи дослідження вітчизняних та російських науковців, можна визначити сутність професійно-педагогічної підготовки, яка полягає у визначенні мети і завдань, що передбачають оволодіння знаннями та вміннями відповідно до вимог сучасної школи, формування особистісних і професійних якостей, створення належної мотивації та підвищення інтересу до навчання, удосконалення практичних навичок.

Висновки. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що проблемі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи та майбутніх учителів фізичної культури приділяють значну увагу. Але ми вважаємо, що в процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації спортивно-масової необхідно більш детально розглянути особливості колективних форми роботи зі студентами як засобу формування організаторських та комунікативних якостей; використання ділових ігор які передбачають формування професійних та особистих якостей необхідних для організації спортивно-масових заходів; виявити ступінь оволодіння студентами знаннями і вміннями проведення відповідних заходів з метою впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації.

Література:

1. Арушанян Ж.В. Формирование учебных умений как фактор подготовки выпускника // Профессиональное образование. – 2004. - № 1. – С. 15.
2. Багина В.А. Профессиональной готовности студентов к педагогической практике // Теория и практика физического воспитания. – 2005. - № 9. – С. 48-51.

3. Бадюл С. Професійно-педагогічні цінності як психолого-педагогічна основа процесу становлення майбутнього вчителя початкових класів // Рідна школа. – 2002. – № 6. – С. 14-15.
4. Воровка М.І. Ділова гра як засіб підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Т., 2007. – 20с.
5. Гейхман Л.К. Коммуникативная компетентность профессионала // Профессиональное образование. – 2006. – № 3. – С. 28-29.
6. Дубяга С. Підготовка майбутніх учителів до розв'язання непередбачуваних педагогічних ситуацій // Рідна школа. – 2006. – № 1. – С. 28-29.
7. Зверєва Н.М., Крашенинікова Н.Б. О необходимости развития рефлексии у будущего учителя // Среднее профессиональное образование. – 2005. - № 2. – С. 48-49.
8. Зеленко Н.В. Подготовка учителей технологии: проблемы и перспективы // Профессиональное образование. – 2006. – № 1. – С. 33.
9. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – К.: Педагогічна преса, 2006. – № 10-11-12. – 96с.
10. Капустіна Г.Ю., Андріанова Н.Н. О повышении профессиональной компетентности выпускников педагогического колледжа // Среднее профессиональное образование. – 2005. - № 2. – С. 8-9.
11. Книга вчителя фізичної культури: Довідково-методичне видання / Упоряд. С.І. Операйло, А.І. Ільченко, В.М. Єрмолаєва, Л.І. Іванова. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 464 с.
12. Кочетова А. Подготовка к коллективной педагогической деятельности // Высшее образование в России. – 2005. - № 8. – С. 151-153.
13. Крякіна Е.В. Педагогическая практика в структуре профессиональной подготовки студентов факультета физической культуры // Теория и практика физического воспитания. – 2006. - № 4. – С. 20-21.
14. Ложнікова Н.А. Имитационная педагогическая игра как средство формирования профессиональных умений // Среднее профессиональное образование. – 2005. - № 9. – С. 13-15.
15. Лубишева Л.И., Магін В.А. Концепция модернизации процесса профессиональной подготовки специалистов по физической культуре и спорту // Теория и практика физической культуры. – 2003. – № 12. – С. 13-17.

16. Михайлова Л.В. Интегративная технология подготовки педагога по физической культуре и спорту средним специальным учебным заведениям // Теория и практика физического воспитания. – 2007. - № 5. – С. 17-19.
17. Монастирна Г. Навчальні педагогічні задачі як засіб підготовки майбутніх учителів // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 4. – С. 54-57.
18. Морозова Н.Л. Профессионально направленная педагогическая технология – условие формирования практических навыков специалистов // Среднее профессиональное образование. – 2005. - № 8. – С. 7-9.
19. Мухаметзянова Н.В. Особенности профессионально важных качеств будущих учителей физической культуры // Теория и практика физического воспитания. – 2007. - № 5. – С. 30-32.
20. Остряньська О.А. Формування комплексних педагогічних умінь у майбутніх учителів початкових класів: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х., 2002. – 20 с.
21. Султанова Л.Ю. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Вип. 78. Педагогіка та психологія. – Чернівці: Рута, 2000. – 209 с.
22. Черняков В. Професійні ситуації – ефективний засіб формування соціально-педагогічної активності вчителя фізичної культури // Рідна школа. – 2007. - № 7-8. – С. 48-50.
23. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 2. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 248 с.

В статье рассматриваются особенности профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов к работе по физической культуре, анализируются подходы отечественных и зарубежных учёных к данной проблеме, определяются виды работы со студентами необходимы при подготовке будущих учителей к организации спортивно-массовой работы с учениками начальных классов